

WERK AAN DE WINKEL

Broedseizoen 1957 van de Kievit

Het milde voorjaarsweer in de maanden februari en maart van dit jaar is, direct of indirect, oorzaak geweest dat de

kieviten in Nederland vroeger gingen leggen, dan in normale jaren. De leg begint gewoonlijk na 20 maart, het hoogtepunt van de aanvoer van geraapte eieren wordt bereikt tegen het einde van de raaptijd.

In het afgelopen voorjaar begon de leg gemiddeld 10 à 14 dagen vroeger en het hoogtepunt van de aanvoer van de geraapte eieren werd, indien ik juist ben ingelicht, eind maart bereikt. Gedurende de eerste weken van april zou in een aantal broedgebieden een duidelijke teruggang zijn gekonstateerd van het aantal geproduceerde eieren. Dit werd afgeleid uit de aantallen aangevoerde eieren.

De mogelijkheid bestaat, dat dit of een periodieke achteruitgang van de produktie is geweest, veroorzaakt door een legpauze tussen twee legfels of een teruglopen van de aanvoer vanwege de lage prijzen. Er is op grond van het voorgaande van verschillende zijden, o.a. door de Bond van Friesche Vogelbeschermingswachten aan het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen verzocht de raaptijd in verband met de abnormale omstandigheden vroeger te doen eindigen dan andere jaren.

De veronderstelling scheen gewettigd, dat er van de kieviten door de vroegere leg en de daardoor relatief langere raaptijd te veel werd geverg. Dit zou tot resultaat kunnen hebben, dat het broedseizoen 1957 voor de kievit ongunstig zou zijn. Vele wijfjes zouden na de raaptijd wellicht niet meer tot het produceren van een vervollegsels hebben kunnen komen.

Deze veronderstellingen zijn tot op heden niet door feitelijke waarnemingen gestaafd. De onderzoekingen van Klomp over het legmechanisme en het eiproduktievermogen van de kievit (*Ardea* 39, 1951 pp. 143-182) maken aannemelijk, dat verlies van het vermogen tot het produceren van vervollegsels, ook onder de omstandigheden zoals deze in 1957 waren, niet te verwachten is.

In verband met de consequenties van de abnormale omstandigheden in 1957 stelt het R.I.V.O.N. mede op verzoek van de Nederlandse sekte van het C.I.P.O. (Comité International pour la Préservation des Oiseaux) een onderzoek in naar de broedresultaten van de kievit dit jaar. Er worden daartoe gegevens gevraagd van de leg- en broedresultaten in 1957 van de kievit op broedterreinen, liefst bewaakte of ten minste geregeld bezochte, waarvan ook van 1956 en eventuele voorgaande jaren gegevens over de broedresultaten bekend zijn. De enquête heeft zowel betrekking op terreinen waar normaal werd geraapt, als op die waar niet werd geraapt.

Aangezien het van belang is gegevens te verkrijgen van zoveel mogelijk broedterreinen in alle delen van het land verzoek ik de op bij het R.I.V.O.N. (J. M. Kemperstraat 3, Utrecht) ver-

krijgbare formulieren gestelde vragen zoveel mogelijk te beantwoorden of het formulier of kopie ervan ter invulling door te zenden aan personen of instanties, die naar uw mening terzake betrouwbare inlichtingen zouden kunnen verstrekken. Aan de resultaten van het onderzoek zal algemeen bekendheid worden gegeven.

Dr. M. F. MÖRZER BRUIJNS

Voorkomen Turkse tortel

Zoals bekend vormt de vrijwel explosieve uitbreiding van de Turkse tortel (*Streptopelia decaocto*), van de Balkan uit zowel in noordwestelijke als ook in oostelijke richting, een van de merkwaardigste ornithologische verschijnselen van de laatste tientallen jaren. In tempo en oppervlakte wordt de uitbreiding van deze soort slechts overtroffen door die van de koe-reiger (*Ardeola ibis*), die, na de Atlantische Oceaan te zijn overgestoken, zich in uitgestrekte gebieden in Midden-, Zuid- en Noord-Amerika heeft gevestigd.

James Fisher heeft indertijd aan de uitbreiding van de Turkse tortel reeds een uitvoerig, met kaartjes toegelicht artikel gepubliceerd in *British Birds*. Thans is Dr. Eugeniusz Nowak, verbonden aan het Zoölogisch instituut der Universiteit van Warschau en sinds enige tijd werkzaam aan het Zoölogisch Museum te Berlijn, op instigatie van Prof. Erwin Stresemann bezig een nieuw overzicht samen te stellen over de uitbreiding van de Turkse tortel. Hij heeft hiervoor o.a. reeds veel nieuw materiaal kunnen verzamelen uit Oost-Europa.

Indmiddels is de uitbreiding van deze vogelsoort ook in Nederland snel voortgeschreden. Bovendien is gebleken, dat de soort reeds jarenlang op een aantal plaatsen voorkomt, waar zij tot voor kort niet was opgemerkt. Op verzoek van Dr. Nowak willen wij trachten een zo volledig mogelijk overzicht over het voorkomen van de Turkse tortel in Nederland te verzamelen. De gegevens zullen aan Dr. Nowak ter beschikking worden gesteld, doch tevens worden gepubliceerd in *Het Vogeljaar*. Van belang zijn vooral gegevens over het voorkomen op plaatsen waar de soort met zekerheid als broedvogel is vastgesteld, met zo nauwkeurig mogelijke opgave van het jaar, waarin voor het eerst werd gebroed. Ook waarnemingen van losse vogels zijn evenwel van belang. Zo nauwkeurig mogelijk plaatsaanduiding is gewenst.

Opgaven liefst vóór 15 oktober aan de redactie van *Het Vogeljaar*, Reguliersgracht 9,

Amsterdam/C.

De illustraties in dit nummer zijn van Jan P. Strijbos (omslag), Rein Stuurman (pag. 42, 44, 45, 47, 49 en 55), C. Hoogerheide (pag. 51), mevr. Dr. A. Vollgraff-Roes (pag. 52 en 53). De clichés van de tekeningen van Rein Stuurman werden ons welwillend ter beschikking gesteld door Het Algemeen Handelsblad N.V. te Amsterdam.